

Väliarvio Kainuun alueellisen maaseutusuunnitelman toteutuksesta 2014–2017

TIIVISTELMÄ...2 | ARVIOINNIN TARKOITUS...3 | OHJELMAN TOTEUTUSTOIMIEN VAIKUTUS
VAROJEN KOHDENTUMISEEN, TULOKSIIN JA VAIKUTTAVUUTEEN...5 | TOTEUTUKSEN
OSUVUUS MAASEUTUSUUNNITELMAN TAVOITTEISIIN JA PRIORITEETTEIHIN...8 |
YHTEENVETO...10 | TOIMENPIDESUOSITUKSIA...12 |

Tiivistelmä

Tällä arvioinnilla selvitettiin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 ja sen alueellista toteutusta tarkentavan Kainuun alueellisen maaseutus suunnitelman toteutumaa Kainuussa. Tarkastelu pohjautuu hakemusten käsittelyn sähköisen HYRRÄ-järjestelmän sisältämään tietoaaineistoon, ja sitä täydentävään Kainuun ELY-keskuksen keräämään tietoaaineistoon. Toteutuksessa hyödynnettiin pääasiassa määrällisiä tutkimusmenetelmiä.

Ohjelmien toteutus käynnistyi tukien haun osalta vuonna 2015 ja päätösten teon osalta vasta vuonna 2016. Tästäkin huolimatta ohjelman toteutus on edennyt vuoden 2017 loppuun mennessä varojen käytön osalta lähes odotetulla tavalla. Kainuussa on ollut tähän mennessä käytössä ohjelman myöntövaltuutta noin 13 miljoonaa euroa, josta tukipäätöksiin on sidottu 8,9 miljoonaa euroa. Ohjelmakauden alussa myöntövaltuus suunniteltiin käytettäväksi tasasuhteessa 50/50% hanke- ja yritystukiin. Tähän mennessä hanketukien sidonta on edennyt suunnitellusti. Yritystukien sidonta on jäänyt alle puoleen suunnitellusta.

Yritystukia on sidottu vajaaseen 50 eri hankkeeseen yhteensä 2,9 miljoonaa euroa. Kaikkiaan 18 perustamistukihankkeella on aikaan saatu 56 työpaikkaa. 30 investointihankkeen toteutus on valtaosalla hankkeista vielä käynnissä, eikä niiden työpaikka- ja aluetalousvaikutuksia voida vielä todentaa. Hankkeiden asetettujen tavoitteiden osalta voitiin todeta epätarkkuutta ja virheitä; selvitys- ja investointihankkeissa oli tavoitteet arvioitu liian optimistisesti tai peräkkäisten hankkeiden tulostavoitteet kahteen kertaan. Kohdealoittain hankkeet sijoittuvat kohdealoille 6A, 42 hanketta ja 3A, 6 hanketta.

Pääosa hanketuista, sidonta noin 3,9 M€, kohdentui Manner-Suomen ohjelman yhteistyötoimenpiteeseen M16, jossa oli 31 rahoitettua hanketta, joista 7 yritysryhmähanketta. Tämän lisäksi Kainuussa toteutetaan yhdeksää ylimaakunnallista yhteistyöhanketta. Hankkeiden tuloksena kehittämistoimintaan oli muun muassa saatu mukaan noin 500 yritystä, kehitetty 29 uutta tuotetta tai menetelmää, saatu 218 uutta palvelua tai tuotetta ja synnytetty 12 uutta yritystä. Tuloksien toteutumaprosentti vaihteli 15–71 % välillä asetettuihin tavoitteisiin nähden.

Peruspalveluihin ja kylien kunnostamiseen maaseutualueilla (M07), jossa sidonta oli 2,3 M€, rahoitettiin tarkasteluajana kuutta eri hanketta: kolme vesihuoltohanketta, yhtä laajakaistahanketta, yhtä luontoreittihanketta ja yhtä tietoverkkojen käytön edistämishanketta. Hankkeet ovat hyödyttäneet noin 15 500 maaseudun asukasta ja hankkeissa on tehty talkootyötä reilut 1 000 työtuntia.

Koulutus ja tiedonvälitystoimet (M01), jossa sidonta oli 1,2 M€, ovat myös edenneet odotetusti. Kaikkiaan kolmeen Kainuusta ja kolmeen ylimaakunnallisena rahoitettuun koulutushankkeeseen on osallistunut reilut 1100 henkilöä (99 % tavoitteesta) ja koulutuspäiviä on toteutunut vajaa 900 koulutuspäivää (65 % tavoitteesta). Tiedotustilaisuuksia on kahdessa Kainuusta rahoitetusta hankkeesta järjestetty lähes 50 kpl (58 % tavoitteista) ja materiaalijulkaisujen määrä oli 29 kpl (38 % tavoitteista).

Hanketuista suurin osa, 31 kappaletta, kohdistui kohdealalle 6A. Kohdealalle 3A kohdistui 9 hanketta, kohdealoille 2A neljä ja 6B kolme hanketta, kohdealalle 6C kaksi hanketta ja kohdealalle 5C yksi hanke.

Tällä ohjelmakaudella myönnetyn yritystuen vaikuttavuutta ei voida vielä luotettavasti arvioida. Perustamistuella aikaansaatuun työpaikkojen määrä on ainut todennettavissa oleva tulosindikaattori, sillä investointituilla aikaansaadut työpaikat ja aluetalousvaikutukset ovat vielä pääsääntöisesti realisoitumatta. Muutoinkin yritystukien kysyntä Kainuussa koetaan liian vähäiseksi käytettävissä olevat kehittämisvarat ja alueen kehittämispotentiaali huomioiden. Yritystuen käytön konkreettisenä tuloksena oli todettavissa uuden luonnonmarja-alan yrityskeskittymän syntyminen Sotkamoon.

Hanketukien käytön voidaan todeta edistäneen Kainuun alueellisen maaseutus suunnitelman päämääriä tai tavoitteita. Maataloussektorille rahoitetut kehittämis-, tiedonvälitys- ja koulutustoimenpiteet ovat selvästi olleet omalta osaltaan vaikuttamassa viljelijöiden tuotanto- ja investointipäätöksiin alueella. Maaseutus suunnitelman tavoitteena ollut maatalouden tuotantopotentiaali on jopa hienoisessa kasvussa alueella, ja maatalouden rakennekehitys etenee.

Yritysryhmähankkeita on saatu yhteistyötoimenpiteessä hyvin liikkeelle. Tämä indikoi erityisesti kainuulaisten matkailuyritysten halua löytää uusia markkinoita ja sitä kautta uutta asiakaskuntaa ja lisää liikevaihtoa.

Kainuun aluetalouden vuosia jatkunut nousuvire on vaikuttanut monilla tavoin yritystoimintaan. Valtion merkittävät panostukset Terrafame OY:n toiminnan käynnistämiseen, Sotkamo Silver OY:n kaivoksen käynnistämistä valmistelevat toimet sekä Kajaanissa käynnistynyt North European Bio Tech OY:n bioetanolitehdas ovat vaikuttaneet positiivisesti Kainuun taloudelliseen toimeliaisuuteen ja yritys-elämään ohjelmakauden alusta tähän saakka. Tällä hetkellä kainuulaiset pk-yritykset näyttävät keskittyvän tuotantoon, ja alalla on syystä tai toisesta investointilama, mikä näkyy tukien hakuaktiivisuudessa.

Kainuussa laadittu biotalousstrategia nostaa metsäbiotalouden ja uusiutuvan energian tuotannon ja käytön kehittämisen kärjiksi. North European Bio Tech OY selvittää parhaillaan sijoituspaikkaa viisi kertaa suuremman tuotantolaitoksen rakentamisesta muiden sijoituspaikkojen mukana Kajaaniin. Paltamoon suunnitellaan biotuotetehdasta, joka toteutuessaan hyödyntäisi maakunnan kuitupuureservejä. Toteutuessaan investoinnit lisäisivät taloudellista toimeliaisuutta entistään ja lisäisivät metsänkäyttöä alueella.

Uusiutuvan puuenergian käytön kasvu näyttää taittuneen Kainuussa. Katseet tulee jatkossa suunnata entistä enemmän uusiutuvan energian käytön kehittämiseen, energiansäästöön ja ilmastomuutosta ehkäisevään innovaatiotoimintaan.

Maaseuturahoituksella tuetut vesihuolto- ja laajakaistainvestoinnit ovat tuottaneet pitkävaikutteisia pysyväisluonteisia vaikutuksia Kainuun maaseutualueille. Jatkossa huomiota tulee kiinnittää toimivien tietoverkkojen katvealueisiin Kainuussa.

Luontomatkailua on kehitetty erityisesti yritysyhmähankkeilla, mutta ilman teemastrategiaa ja koordinaatiota. Maakunnassa tehdyt markkinointiponnistukset ovat hyvä pohja luontomatkailun kehittämiseksi ja alan kasvulle.

Kainuun maaseutus suunnitelman tuloksellisuuden seuranta on syytä toteuttaa maa- ja metsätalousministeriön tulosohejasta varten tuottaman seurantamallin pohjalta. Myös toimenpidekohtaiset varojen käytön tavoitteet maaseutus suunnitelmassa ovat suuntaa antavia.

Arvioinnin tarkoitus

Tällä väliarvolla selvitetään Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman ja sen alueellista toteutusta tarkentavan Kainuun alueellisen maaseutusuunnitelman toteutumaa Kainuussa. Tarkastelussa on rahankäytön kohdentamisen lisäksi toiminnan tuloksellisuus ja vaikuttavuus sikäli kuin sitä on mahdollista tarkastella ohjelmakauden tässä vaiheessa. Tarkastelu pohjautuu hakemusten käsittelyn sähköisen HYRRÄ-järjestelmän sisältämään tietoaaineistoon ja sitä täydentävään Kainuun ELY-keskuksen keräämään tietoaaineistoon. Toteutuksessa hyödynnetään pääasiassa määrällisiä tutkimusmenetelmiä.

Tausta

Kainuun alueellinen maaseudun kehittämissuunnitelma 2014–2020 on Kainuun maakunnan alueellisen toteutuksen osuus Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta. Maakunnallinen kehittämissuunnitelma pohjautuu Kainuun alueelliseen maaseudun kehittämisstrategiaan 2014–2020, johon on koottu alueelliset näkemykset tärkeistä alueen maaseudun kehittämisen arvoista, visiosta ja valitusta kehittämisstrategiasta perusteluineen. Kehittämissuunnitelma, aivan kuten strategiakin, on monen eri tahon yhteinen tahdonilmaus maaseudun kehittämisestä. Alueen strategia ja kehittämissuunnitelma muodostavat yhdessä Kainuun maaseutuohjelman.

Ohjelman tavoitteet

Manner-Suomen maaseutuohjelmalla halutaan

- a. edistää biotaloutta ja sen osana maatalouden harjoittamista taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväällä ja eettisesti hyväksyttävällä tavalla,
- b. monipuolistaa maaseudun elinkeinoja ja parantaa työllisyyttä kehittämällä yritysten kilpailukykyä, uutta yrittäjyyttä ja yritysten verkostoitumista, sekä
- c. lisätä maaseudun elinvoimaa ja elämänlaatua vahvistamalla paikallista omaehtoista toimintaa.

Kainuun maaseutuohjelman tavoitteena on teemapohjaisten kehittämisstrategioiden avulla

- a. ylläpitää maa- ja puutarhatalouden olemassa olevaa tuotantopotentiaalia ja lisätä luomu- ja lähiruoan tuotantoa Kainuussa,
- b. lisätä pysyvästi Kainuun metsien hakkumäärä miljoonalla kuutiometrillä vuodessa,
- c. kaksinkertaistaa bioenergiatoimialan liikevaihto ja
- d. kolminkertaistaa Kainuun luontomatkailun liikevaihto tällä ohjelmaudella.

Suunnitelman tavoitteita ja toteutusta on tarkasteltu maaseutuasetuksen (EU n:o 1305/2013) prioriteettijaon ja maaseutuohjelmassa käyttöön otettujen toimenpiteitten tasolla.

Ohjelman toteutus 2014–2017

Manner-Suomen maaseudun kehittämishojelman ja siten myös Kainuun alueellisen maaseutus suunnitelman toteutus käynnistyi tosiasiallisesti vasta toukokuussa 2015, jolloin maaseutuohjelman mukaiset yritys- ja osa hanketuista avautuivat haettaviksi.

Yritystuki en osalta haku käynnistyi siten, että ensimmäinen valintajakso päättyi 31.5.2015 ja seuraavat jaksot 31.7.2015 sekä 30.10.2015. Ensimmäinen hanketuki en valintajakso päättyi 31.8.2015 ja vuoden viimeinen jakso 31.10.2015. Ensimmäiset päätökset yritys- ja hanketuista voitiin tehdä vasta vuoden 2016 alussa, jolloin tuettujen hankkeiden täysimääräinen toteuttaminen alkoi.

Kainuun indika tiivinen myöntövaltuuskehys kaudelle 2014–2020 oli ohjelmakauden alussa 22,8 miljoonaa euroa. Koska Vaalan kunta siirtyi vuoden 2016 alusta Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan, kehys alentui 21,6 miljoonaan euroon. Myöntövaltuutta on budjetoitu etupainotteisesti ELY-keskusten käyttöön, siten Kainuun ELY-keskuksen käyttöön on osoitettu maa- ja metsätalousministeriön toimesta vuosina 2014–2017 yhteensä noin 13,1 miljoonaa euroa.

Kainuun ELY-keskuksen maaseutu- ja energiayksikkö (nykyisin maaseutupalvelut-yksikkö) asetti myöntövaltuuden käytön osalta tavoitteen käyttää myöntövaltuutta tasasuhteessa 50/50% yritystukiin ja hanketukiin ohjelmakauden aikana. Vuoden loppuun mennessä yritystuki päätöksiin on sidottu myöntövaltuutta noin 2,83 miljoonaa euroa ja hanketukiin 6,1 miljoonaa euroa. Tarkasteluhetkellä vireillä olevia yritystuki hakemuksia oli yhteenlaskettuna noin 2,1 miljoonaan kustannuksiin, joihin haetaan tukea 630 000 euroa. Hanketuissa tarkasteluhetkellä oli haettuna vain reilun 180 000 euron tukiosuus noin 260 000 euron hankkeeseen.

Yritysten haasteena on ollut tämän ohjelmakauden alkupuolella saada paikalliset rahoituslaitokset osallistumaan investointihankkeiden rahoitukseen. Rahoituslaitosten vakavaraisuusvaatimusten kiristyminen ja tiukentunut vakuutus tarkastelu ovat pysäyttäneet usean ELY-keskuksen rahoituskelpoiseksi arvioiman hankkeen etenemisen lopulliseen rahoitukseen ja toteutukseen. Viime aikoina parantuneen talouskehityksen arvioidaan lisänneen paikallisten yritysten tilauskantaa ja olemassa olevan kapasiteetin käyttöastetta niin, ettei yrityksiltä liikene aikaa toimintansa kehittämisen arviointiin ja suunnitteluun. Yritystuki en haku on tällä hetkellä kaikilla rahoituskanavilla hiljentynyt.

Kuten alueellisen maaseutus suunnitelman sisältökin osoittaa, tässä arvioinnissa ei suoraan käsitellä rahamääräisesti pääosaa Manner-Suomen maaseudun kehittämishojelman alueellista toimenpiteistä.

Ohjelmaan sisältyvät viljelijätuet, kuten LFA- ja ympäristökorvaus, luonnonmukainen maatalous, eläinten hyvinvointi korjaukset sekä maatiloja koskevat investointituet, nuoren viljelijän tuet ja neuvontakorvaus jäävät tämän tarkastelun ulkopuolelle. Pellervon Taloudellinen tutkimuslaitos on julkaissut edellä mainittuja koskien raportin ”Selvitys maaseudun kehittämishojelman 2014–2020 tuloksista ja vaikutuksista maatalousalan kilpailukykyyn vuonna 2017; PTT työpapereita 192, jossa on myös Kainuuta koskevia tietoja.

Ohjelman toteutustoimien vaikutus varojen kohdentumiseen, tuloksiin ja vaikuttavuuteen

Yritystuet

Yritystuet ovat edenneet Kainuussa hitaammassa tahdissa kuin hanketuet. Vuosina 2016–2017 on tuettu 30 investointia ja 18 perustamistuki hanketta. Investointitukea myönnettiin kaikkiaan 2,56 miljoonaa euroa ja perustamistukea 260 000 euroa.

Yritysten osalta tavoitteena on ollut aikaansaada myönnetyllä tuella 134 uutta työpaikkaa, joista 67 työpaikkaa syntyisi investointituki hankkeiden myötä. HYRRÄ-järjestelmään merkityt tavoitteet ovat muutamassa hankkeessa selvästi ylimitoitettuja, kun otetaan huomioon hanketyyppi ja hankkeen sisältö. Tähän mennessä työpaikkatavoitteesta on toteutunut perustamistuki hankkeissa 56 työpaikkaa. Merkille pantavaa on, että Kainuuseen on syntynyt tämän ohjelmakauden

alussa merkittävä luonnonmarja-alan yrityskeskittymä Sotkamoon. Kyseessä olevien toteutettujen ja toteutuksessa olevien investointihankkeiden työpaikkatavoite on peräti 34 uutta työpaikkaa.

Rahoitetut investointihankkeet ovat vielä pääosin toteutuksessa, eikä niiden maksuhakemuksien yhteydessä on vielä muutamaa harvaa poikkeusta lukuun ottamatta raportoitu työpaikkatavoitteiden toteutumia. Muutoinkin tavoitteiden tarkastelu hakemustietojen perusteella osoittaa, että monissa hankkeissa tavoitteet ovat ylimitoitettuja. Esimerkkinä tästä ovat tyypillisesti hakemukset, joissa selvityshankkeissa asetetaan tavoitteiksi selvityksen kohteena olevan tulevan toiminnan arvioituja tuloksia. Myös saman yrityksen perustamistuki- ja investointitukihakemuksissa saattaa olla kyseessä saman yrityksen toiminnan aloittamisen tai kehittämisen synnyttämät tulokset kahteen kertaan. Toteutettavien hankkeiden vaikutuksia yritysten liikevaihtoon ja tulokseen on liian aikaista arvioida tässä vaiheessa.

Rahoitetut hankkeet kohdetaan kohdealalle 6A (42 hanketta) ja 3A (6 hanketta).

Hanketuet

Hanketukien rahan käyttöä koskevien tavoitteiden tarkastelussa näkyy selvästi se, että yhteistyötoimenpiteen rahoitus-tavoitteet ohjelmakaudelle (3,880 milj. euron käyttö toimenpiteeseen) tullaan ylittämään reilusti.

Tähän mennessä yhteistyöhankkeisiin on sidottu 3,46 M€. Varojen käytön myötä on tähän mennessä toteutettu 6 yhteistyöhanketta kaikkiaan 28 rahoitetuista yhteistyöhankkeesta. Lisäksi Kainuuseen kohdentuu 6 muiden ELY-keskusten rahoittamaa ylimaakunnallista yhteistyöhanketta.

Hankkeissa tavoitellaan (taulukko 1.) 39 uuden yrityksen perustamista, yli 1200 yrityksen mukana oloa kehitystoiminnassa, 175 uutta tuotetta tai menetelmää, yli 300 yritysten yhteistä uutta palvelua tai tuotetta. Hankkeissa tavoitellaan alan alueellisten ja valtakunnallisten toimijoiden kattavaa mukanaoloa. Hankkeiden arvioidaan työllistävän yli 70 henkilötyövuotta. Tämän hetkisten toteumatietojen mukaan tavoitteista on toteutunut parhaiten yhteisten tuotteiden palvelujen tai tuotteiden määrää kokeva tavoite (70,1 % toteutuma) ja mukana olevien yritysten ja toimijoiden tavoitteet (40,5 % ja 45 % toteutumat).

Tulokset yhteensä 16.1. - 16.10.	Tavoitteet	Toteutuma	%
Hankkeessa kehitetyt uudet tuotteet ja menetelmät	176	29	16,48
Yritysten yhteisten uusien palveluiden / tuotteiden määrä	308	218	70,78
Hankkeen vaikutuksesta syntyneet uudet yritykset	39	12	30,77
Hankkeessa mukana olevien yritysten määrä	1235	499	40,40
Hankkeessa mukana olleiden muiden toimijoiden määrä	614	276	44,95
Hankkeen aikana työllistyneiden määrä yht.	71,63	10,78	15,05

Taulukko 1. Yhteistyöhankkeiden tavoitteet ja niiden toteutuma.

Edellä kuvattuun tarkasteluun sisältyy seitsemän yritysryhmähanketta, joiden tavoitteena erikseen on 60 uutta tuotetta tai menetelmää, 49 uutta yhteistä tuotetta tai palvelua, 35 mukana olevaa yritystä ja 3 mukanaolevaa toimijaa. Hankkeiden odotetaan työllistävän 11 henkilöä.

Tähän mennessä hankkeilla on aikaansaatu 21 (35 % toteutuma) uutta tuotetta tai menetelmää, 16 (32 %) yritysten yhteistä tuotetta tai menetelmää. Mukana on 8 (22%) yritystä ja 27 toimijaa. Hankkeiden arvioitu työllistyvyys on ollut 0,35 henkilötyövuotta. Tulostiedot perustuvat kolmen hankkeen raportointiin tuloksiin.

Palvelujen ja kylien kehittämisen kohdalla Kainuussa on tehty työkäsi LEADER-ryhmien ja ELY-keskuksen välillä: LEADER-ryhmät vastaavat pääosin yleisten kylien ja paikallisyhteisöjen kehittämishankkeiden rahoituksesta ja ELY-keskus rahoittaa laajempia kylien perusinfrastruktuurin kehittämisen liittyviä yleishyödyllisiä investointihankkeita (muun muassa vesihuolto- ja laajakaistahankkeet).

ELY-keskus on rahoittanut kaikkiaan kuutta eri hanketta: kolmea vesihuoltohanketta, yhtä kyläverkkohanketta ja yhtä luontoreittihanketta sekä yhtä tietoverkkojen käyttöön liittyvää ylimaakunnallista kehittämishanketta. Kainuussa toteutetaan tämän lisäksi yhtä ylimaakunnallista hanketta, jonka on rahoittanut toinen ELY-keskus. Hankkeista on toteutettu kaksi, muiden ollessa vielä toteutuksessa. Hankkeisiin on sidottu yhteensä 2,3 miljoona euroa myöntövaltuutta.

Hankkeiden yhteenlasketut tavoitteina (taulukko 2.) on hyödyttää 46 500 kainuulaista, aikaansaada 1015 tunnin talkootyöpanos ja työllistää hankkeiden toteutusajaksi 10 henkilöä. Tähän mennessä tavoitteista parhaiten ovat edenneet talkootyö ja palveluista hyötyvän väestön osuuden kehitys.

Tulokset yhteensä 7.2 - 7.5.	Tavoite	Toteutuma	%
Parantuneista palveluista hyötyvän maaseutuväestön määrä	46 557	15 425	33,13
Tuetussa hankkeessa tehdyt talkootyötunnit	1015	1015	100,00
Hankkeen aikana työllistyneiden määrä yht.	10,6	1,34	12,64

Taulukko 2. Kylien ja peruspalvelujen kehittämishankkeiden tavoitteet ja toteutuma.

Koulutushankkeita on rahoitettu Kainuuseen vuosina 2014–2020 seitsemän kappaletta sidotun myöntövaltuuden ollessa vajaan 0,9 miljoonaa euroa. Hankkeista kolme on Kainuun ELY-keskuksen rahoittamia, loput hankkeista on ylimaakunnallisia ja muiden ELY-keskusten rahoittamia.

Koulutuksiin osallistui vuosina 2014–2016 yhteensä 1191 henkilöä. Näin ollen koulutushankkeille asetetut tavoitteet ovat tulleet osallistujamäärien suhteen täytetyiksi, vaikka valtaosa hankkeista jatkuu vielä vuonna 2018 ja 2019.

Tulokset 1.1.	Tavoitteet	Toteutuma	%
Koulutukseen osallistuneiden henkilöiden lukumäärä yht.	1196	1191	99,58
Koulutuspäivien lukumäärä	1378	894	64,88

Taulukko 3. Koulutushankkeiden tavoitteet ja tulokset.

Toimenpiteessä M01 toteuttavia tiedotushankkeita on Kainuussa toteutuksessa kolme. Näistä hankkeista kaksi on Kainuun ELY-keskuksen rahoittamia ja yksi muiden ELY-keskusten rahoittama. Parhaiten näiden hankkeiden tavoitteiden toteutuma on edennyt infotilaisuuksien määrän osalta.

Tulokset 1.2.	Tavoitteet	Toteutuma	%
Tuettujen infotilaisuuksien lukumäärä	84	49	58,33
Julkaistun materiaalin (sis. verkkajulkaisut) lukumäärä	76	29	38,16
Tuettujen esittelytilaisuuksien (demonstraatio) lukumäärä	2	0	0,00

Taulukko 4. Tiedotushankkeiden tavoitteet ja tulokset.

Toteutuksen osuvuus maaseutusuunnitelman tavoitteisiin ja prioriteetteihin

Ohjelmakauden tässä vaiheessa yritystukien tulosvaikutuksien arviointi on osin vielä ennen aikaista. Perustamistuki-hankkeilla on saatu aikaan 56 työpaikkaa. Tuetut investointihankkeet ovat vielä pääosin kesken, ja perustamistuellatuet yritysten tuloshankkeet ovat vielä pääosin suunnittelupöydillä. Yritystuet toteuttavat hyvin prioriteettia 6, Sosiaalisen osallisuuden köyhyyden vähentämisen ja taloudellisen kehityksen edistäminen maaseutualueilla sekä kohdealaa 6A monipuolistamisen, uusien pienyritysten perustamisen ja kehittämisen sekä työpaikkojen perustamisen edistäminen. Lisäksi hankkeita kohdistuu kohdealalle 3A, Alkutuottajien kytkeminen paremmin ruokaketjuun laatujärjestelmien ja paikallisten markkinoiden edistämisen sekä lyhyiden jakeluketjujen avulla, tuottajaryhmät ja toimialaorganisaatiot sekä eläinten hyvinvoinnin edistäminen.

Pääosa hanketuella toteutuneista kehittämistoimenpiteistä on kohdistunut Kainuussa maa- ja puutarhatalouden teemaa toteuttaviin kehittämistoimiin. Maa- ja puutarhatalouden kohdealoihin kohdistuvia koulutus-, tiedonvälitys tai yhteistyöhankkeita on tuettu noin 2,4 miljoonalla eurolla (17 hanketta).

Kehittämistoiminta on perustunut ohjelmakautta varten valmisteltuun Kainuun maa- ja elintarviketalouden teemaohjelma 2014–2020-asiakirjaan. Selkeimpinä tuloksina toteutuksen onnistuneisuudesta ovat hyvin toteutuneet koulutukset ja yhteistyöhankkeet maataloussektorilla. Koulutusten ja hankkeiden voidaan todeta aktivoineen ja kannustaneen maatalayrityksiä hakemaan investointitukia ja auttaneen tuotantoon liittyviä investointihankkeita toteutukseen.

Toteutuneet investoinnit maakunnan päätuotantosuunnilla ovat säilyttäneet maakunnan maataloustuotantoa tavoitetulla tasolla ja jopa edistäneet esimerkiksi alueen maidontuotannon kasvua noin miljoonalla litralla vuosittain tällä ohjelmakaudella.

Myös luomu- ja lähiruokaan liittyviä hankkeita on saatu liikkeelle Kainuussa. Yhtenä merkittävänä tuloksena voidaan pitää Kainuun luonnontuotealan masterplan 2017–2020-kehittämissuunnitelman laatimista luonnontuotealalle hankemuodossa toteutetussa alan asiantuntijoiden yhteistyöprosessissa. Kehittämissuunnitelman toteutusta on päästy jo viemään eteenpäin ensimmäisillä toteutushankkeilla.

Luonnontuotealan kehitystä tukevat jo esillä olleet marja-alan yritystoiminnan kehitys Sotkamossa ja LUKE:n pyrkimys edistää hanketoiminnalla puutarhamarjojen jalostusta perustetuissa yrityksissä.

Myös alueelliseen maaseutusuunnitelmaan kirjattu tavoite innovaatioryhmän perustamiseksi Kainuuseen on edennyt myönteisesti. Oulun yliopiston yliopistokeskuksen mittaustekniikan yksikön johtaman konsortion hakemus älyrehuhankkeesta sai myönteisen rahoituksen hankkeiden valtakunnallisessa haussa vuonna 2017.

Teema	Rahoitus €
Maa- ja puutarhatalous, luomu- ja lähiruoka	2 115 358
Metsä-, puuteollisuus	922 659
Kylät ja paikallisyhteisöt	877 099
Luontomatkailu	718 718
Luonnontuotteet	709 002
Pienyritykset	228 419
Energia	217 350
Yhteensä	5 788 606

Taulukko 5. Kehittämishankkeisiin sidottu myöntövaltuus teemoittain 2016–2017.

Myös metsätalouteen ja puunjalostukseen liittyviin kehittämistoiminta jatkuu Kainuussa teemaohjelmaperusteisena. Alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen toteutukseen hyväksytyyn teemaan yhdistettiin bioenergia-alan kehittämistoiminta. Yhdistämisen seurauksena toteutuksessa olevien teemojen määrä on supistunut kolmesta kahteen.

Yhdistettyä teemaa palvelevia kohdealoja kehitetään tällä hetkellä 13 hankkeella ja niiden rahoitukseen on sidottu 1,35 miljoonan euroa. Toimintaa koordinoidaan tällä hetkellä Suomen metsäkeskuksen hallinnoimalla MetsäBio-teemahankkeella, johon osallistuvat kaikki maakunnan keskeiset metsä-, puunjalostus- ja bioenergia-alan kehittäjätahot. Merkittävimpiä maakunnallisia kehityskohteita ovat maakuntaan suunnitellun biojalostamon perustamisen, olemassa olevan biopolttoainetehtaan laajennuksen ja Kuhmon Kantolan alueen puunjalostuskeskittymän kehittämisen edistäminen.

Varsinaista luontomatkailun teemastrategiaa ei saatu valmisteltua Kainuuseen tämän ohjelmakauden alussa. Maakunnallinen elinkeinoyhtiö selvittää asiaa tällä hetkellä. Alaa koskevaa kehittämistoimintaa on kuitenkin rahoitettu maaseutuohjelman rahoituksella yritysryhmä-, yhteistyö- ja yleishyödyllisillä investointihankkeilla reilun 0,9 miljoonan euron rahoituksella. Rahoitettuja hankkeita on 6 kappaletta. Kehitystoiminnalla luodaan edellytyksiä muun muassa Hossan kansallispuiston ja muiden kainuulaisten matkailureittien hyödyntämiseen matkailussa, etsitään luontomatkailutuotteille uusia markkinoita ja kehitetään luontomatkailuyritysten toiminnan laatua ja osaamista.

Kyliä ja paikallisyhteisöjen kehittäminen on toteutunut ohjelmien valmisteluvaiheessa sovitun työajan mukaisesti. Kainuun LEADER-ryhmät rahoittavat edellä mainittuun teemaan liittyviä yleishyödyllisiä kehittämishankkeita ELY-keskuksen keskittyessä rahoittamaan pieniä infrastruktuurin kehittämishankkeita. Tähän mennessä Kainuun ELY-keskus on rahoittanut 3 vesihuoltohanketta, yhtä laajakaistahanketta ja yhtä ylimaakunnallista laajakaistan käytön kehittämishanketta. Hankkeisiin on sidottu 0,87 miljoonaa euroa. Investoinneista on hyötynyt noin 550 maaseudun asukasta ja niiden avulla on saatu kolmen kyläkunnan ympäristön tilaa parannettua merkittävästi.

Muina erityisaiheena voitaneen tarkastella luonnontuotteiden käytön kehittämiseen liittyvää toimintaa ja pienyritysten kehittämistä Kainuussa. Kehittämistoiminta sisältyy Kainuun elintarvikestrategiaan ja sen luomu- ja lähiruoka-kokonaisuuteen, ja on siten myös osa Kainuun maa- ja elintarviketalouden teemaa. Erillisesti tarkastellen aiheen kehittämistä on tuettu sitomalla 0,7 miljoonan euron myöntövaltuus 7 alan kehittämishankkeeseen.

Pienyritystoimintaa on kehitetty yhdellä maakunnallisella ja yhdellä ylimaakunnallisella kehittämishankkeella. Yritys-Suomi-palvelumallia soveltava maakunnallinen hanke on osoittanut tarpeellisuutensa aloittavien yritysten ensiasteen neuvontatoimintona. Hankkeisiin on sidottu reilun 0,2 miljoonan euron myöntövaltuus. Hanke on jo tähänastisella toiminnalla saavuttanut asetetut tulostavoitteensa.

Prioriteetti- ja kohdealakohtaisessa tarkastelussa koulutus- ja tiedonvälityshankkeet kohdistuvat pääosin kohdealoille 2A ja 6A, molemmille 3 hanketta, yksi hanke kohdealaan 2B, peruspalveluihin ja kylien kunnostamishankkeista neljä kohdealalle 6B ja kaksi kohdealalle 6C. Yhteistyöhankkeista 8 kohdentui kohdealalle 3A, yksi kohdealalle 5C ja 28 kohdealalle 6A. Kohdealoille 4A, 4B ja 4C ei kohdistu varsinaisesti rahoitettuja hankkeita. Kuitenkin toteutuksessa olevissa koulutus- ja tiedonvälityshankkeissa on kohdealoihin kohdentuvien EU-rahoitteisten tulotukien koulutukseen ja tiedonvälitykseen liittyviä osioita, jotka toistuvat vuosittain. Muutoinkin kohdealojen kautta toteutuu tämän tarkastelun ulkopuolella merkittävin osa Manner-Suomen maaseutuohjelman varojen käytöstä Kainuussa viljelijätukien maksujen kautta.

Myös kohdealojen 5A, 5B, 5C, 5D ja 5E osalta loppuohjelmakaudella on tehtävä aktivointitoimenpiteitä, jotta kohdealoihin kohdentuvaa kehittämistoimintaa saadaan Kainuuseen.

Yhteenvetoa

Arvioinnissa tuli esille, että huolimatta Manner-Suomen maaseutuohjelman toimeenpanon huomattavasta viivästyisestä ohjelman valmistelun, lainsäädännön hyväksymisen ja sähköisen HYRRÄ-käsittelyjärjestelmän käyttöön oton aiheuttamista syistä johtuen, ohjelman alueellinen toteutus on edennyt lähes odotetulla tavalla vuoden 2017 loppuun mennessä.

Yritystuet

Yritystukiin varattiin Kainuussa 50 % maakunnallisesta kehyksestä. Tämä tarkoittaa tukeen käytettävän rahoitusresursin kaksinkertaistamista edellisen ohjelmakauden toteutumaan verrattuna. Vuosien 2016 ja 2017 yhteenlaskettu myöntövaltuuden käyttö on jäänyt 21 %:iin käytössä olevasta valtuudesta. Yhtenä syynä heikkoon toteuma-asteeseen on todettu yritysten vaikeutunut luotonsaanti rahoituslaitoksilta. Mikäli tarkastelukautena vireille hyväksymiskelpoisiin hakemuksiin olisi järjestynyt tarvittava ulkopuolinen rahoitus, sidonta-aste olisi edullisimmassa tapauksessa voinut nousta noin 25–30 %:iin käytössä olevasta valtuudesta.

Kainuun aluetaloudessa on viime vuosien aikana näkynyt Terrafame Oy:n kaivostoiminnan käynnistymisen vaikutukset. Jatkossa myös Sotkamo Silver Oy:n käynnistyvä kaivos vaikuttaa alan kehittymiseen alueella. Valtion merkittävä taloudellinen panos kaivostoiminnan uudelleen käynnistämiseksi on säteilyllä laaja-alaisesti toimintaa palvelevaan pk-yritystoimintaan. Kaivos on luonut kysyntää toimintaa palvelevalle yritystoiminnalle ja taannut tasaista taloudellista tulovirtaa alueen yrityksille, mukaan lukien maaseutuyritykset, niiltä osin kun palveluja on kyetty tuottamaan alueellisesti. Kaivostoiminnan onnistunut eteneminen suunniteltuun laajuuteen ja toiminnan vakiintuminen on vähentänyt käynnistysvaiheen tason kysyntää ulkopuolisilta palvelun tuottajilta, ja siten laskenut yritysten liiketoimintamahdollisuuksia. Ongelmaa korjaa piristynyt taloussuhdanne maassamme. Kuitenkin on todettavissa, että talouden noususuhdanne näkyy vastakkaisuuntaisesti yritystukien kysynnässä kautta linjan Kainuussa. Maaseuturahoituksen ja myös muiden yritystukimuotojen kysyntä on hiljentynyt. Yrittäjien voimavarat lienevät sitoutuneet tällä hetkellä suhdanteen hyödyntämiseen olemassa olevalla toimintakapasiteetilla, niin ettei toiminnan kehittämiseen liikene aikaa.

Yritystuen tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden arviointi on tässä vaiheessa ohjelmakautta varsin haasteellista. Suuri osa rahoitetuista hankkeista on perustamistukihankkeita, joissa selvitetään yrityksen tai uuden toiminnon käynnistymisedellytyksiä tai käynnistetään yritystoimintaa, ja investointihankkeissa hankkeen toteutukset ovat kesken ja investointien vaikutukset työpaikkoina ja aluetalousvaikutuksina ovat realisoitumatta.

Toimialakohtaisesti tarkastellen Kainuuseen ollaan saamassa myönteisten tukipäätösten avulla kriittistä yritysmassaa luonnontuotteiden, etenkin luonnonmarjojen, jalostukseen. Alalle on muodostumassa merkittävä työpaikkakeskittymä Sotkamoon, mikä vahvistaa entisestään alan merkittävyyttä Kainuussa.

Tällä ohjelmaudella käyttöön otettu yritystukihankkeiden valintamenettely yhtenäisten valtakunnallisten valintakriteerien avulla on saatu toimimaan kitkattomasti Kainuussa. Hakemusten suunniteltua alhaisempi määrä on tosin eliminoinut tarpeen käyttää pisteytystä tukikelpoisten hankkeiden karsintaan esimerkiksi myöntövaltuuden niukkuuden takia. Pisteytyksen perusteella hylätyistä tukihakemuksista ei ole tehty oikaisuvaatimuksia.

Yritystukien määrän lisäämiseksi on Kainuussa kiinnitettävä entistä enemmän aktivointitoimenpiteisiin, joilla uusia hankkeita saadaan yritystukirahoitukseen. Kainuun biotalousstrategian toteutus suunnitellulla tavalla edistää maaseuturahaston rahoitukseen saatavien hankkeiden määrää ja vaikuttaa myönteisesti ohjelman varojen suuntaamistavoitteisiin yrityksille. Etenkin uusiutuvan energian ja energian säästöön liittyvän yritystoiminnan kehittämiseen on suunnattava entistä enemmän panosta. Myös luontomatkailun kehittäminen suunniteltuun laajuuteen tarjoaa järkeviä ja vaikuttavia käyttömahdollisuuksia maaseuturahaston yritystukivaraille.

Hanketuet

Hanketukien myöntö on edennyt suunnitellulla tavalla myöntövaltuuden sidonnan osalta. Tähän mennessä sidottu myöntövaltuus vastaa vajaata 47 % käytettävissä olleesta valtuudesta ja ennakoitavissa oleva hanketukien kysyntä

jatkuu edelleen vilkkaana. Kehittämistoimintaa on saatu hyvin kohdennettua teemakohtaisesti arvioiden maatalouden ja ruoantuotannon tehostamista koskeviin hankkeisiin. Hankkeiden vaikuttavuutta kuvaa hyvin maataloustuotannon volyymin säilyminen ja jopa kasvu maakunnassa.

Myös uusien luonnontuotealan yritysten etabloituminen alueelle on osoitus aktiivointi- ja kehitystoiminnan onnistumisesta Kainuussa. Tiedotus ja koulutushankkeet ovat tavoittaneet hyvin tavoitellut kohderyhmänsä, ja hankkeissa on ollut myös toimenpiteitä, joilla maatalousyrittäjien tietotaitoa tulotukiasioissa on ylläpidetty ja parannettu.

Kainuussa laadittu biotalousstrategia nostaa metsäbiotalouden ja uudistuvan energian tuotannon ja käytön tehostamisen suunnitelman kärkitoimenpiteiksi. Hanketoiminnalla on tuettu kyseistä teemaa kehittävää strategiatyötä ja koordinaatiota. Maakunnan kunnianhimoiset tavoitteet biotuotetehtaan, NEB Oy:n etanolitehtaan laajennuksen ja Kuhmon puutuotekeskittymän edistämiseksi sisältyvät hankerahoitukseen valittujen kehittämishankkeiden kehityskohteisiin muodossa tai toisessa.

Metsänomistajien ja metsätoimijoiden koulutushankkeet ovat tavoittaneet hyvin kohderyhmänsä, mistä osoituksena hyvä osallistumisaktiivisuus koulutustapahtumiin. Metsätalouden kehittämis- ja koulutushankkeista merkittävä on toteutunut ylimaakunnallisina.

Kainuuseen on rakennettu ensimmäinen tuulivoimalapuisto Hyrynsalmen ja Suomussalmen rajalle Kivivaara–Peuraavaaran alueelle. Vuoden 2017 valmistuneessa ja käyttöön otetussa puistossa on 30 tuulivoimayksikköä ja sen teho on 90 MW. Hankkeen rahoittivat paikallinen sähköyhtiö Loiste Oy ja sijoitusyhtiö Taaleri. Paikallinen metsäenergian käyttö on alentunut maakunnassa muun muassa puuraaka-aineen Venäjän-tuonnin takia ja sähkön markkinahinnan alentumisen takia. Myös sahojen sivutuotteiden tarjonta ylittää reilusti kysynnän ja painaa raaka-ainehintoja alaspäin.

Tavoiteltu nousu metsän hakkuissa ei ole vielä toteutunut Kainuussa. Metsäteollisuuden investoinnit tulevat lisäämään raakapuun kysyntää Kainuussa, varsinkin jos maakuntaan suunniteltu biotuotetehdas toteutuu. Myös sahat ovat varautuneet kasvattamaan tuotantokapasiteettiaan lähivuosina maakunnassa.

Jatkossa tarvitaan edelleen lisäpanostuksia uusiutuvan energian käytön kehittämiseen, energiansäästön edistämiseen sekä ilmastonmuutosta ehkäisevään innovaatiotoimintaan.

ELY-keskuksen rahoittamista kylien ja peruspalvelujen kehittämishankkeista pääosa on ollut maaseudun perusinfrastruktuuriin liittyviä yleishyödyllisiä investointihankkeita. Toteutetut vesihuoltohankkeet ovat parantaneet elämänlaatua ja ympäristön tilaa maaseudulla, ja niiden vaikutus on pysyvää tai pitkäaikaista. Laajakaistahankkeita tarvitaan Kainuussa kuntiin ja kuntien alueille, joissa verkkojen rakentaminen ei ole vielä edennyt. Kehitystä tulee edistää maaseuturahaston maakunnallisella teemahaulla.

Matkailu on potentiaalinen kasvuala myös Kainuussa. Kainuun maaseutus suunnitelman tavoitteena oleva liikevaihdon kasvu ei ole vielä toteutunut, vaikka alan liikevaihto näyttää olevan kasvusuunnassa. Maakunnassa on tehty pitkäjänteistä kehittämistyötä maakunnan tunnettavuuden, saavutettavuuden ja matkailutarjonnan uudistamisen eteen. Matkailutarjonta pohjautuu Kainuun omaleimaisen luontoon, luontokohteisiin nojaaviin palveluihin ja omaleimaisen kulttuuritarjontaan. Alan kunnianhimoisia kasvutavoitteita edistetään erilaisten markkinointitoimin kotimaassa ja valituilla kohdealueilla ulkomailla. Maaseuturahaston yritysryhmähankkeita on kyetty hyödyntämään entistä paremmin luontomatkailuyritysten tuotekehityksessä ja uusien asiakaskohderyhmien kartoituksessa niin, että positiivisia kasvuvaihteluja on odotettavissa alan kehityksessä jo lähivuosina. Kehitystoimintaa tuetaan tarpeellisten kehittämisinvestointien rahoituksella yrityksille.

Aiemmin rahoitettujen ja nyt käynnissä olevien valtakunnallisten koordinaatio- ja kehittämishankkeiden positiiviset vaikutukset on selvästi tunnistettavissa Kainuussa. Muun muassa Outdoors Finland -kehittämistoiminta jatkuu maakunnallisena kehittämistoimintana. Toiminnan avulla kainuulaiset matkailuyrityksen saanevat näkyvyyttä ja kanavia markkinointiin ja myyntiin kansainvälisesti. Matkailun koordinaatiohanke on rakentanut myös Kainuuseen toimivan yhteysverkoston alan ja kehittämistiedon välittämiseen.

Jatkossa tarvitaan lisää panostusta matkailutoimijoiden yhteistyön tiivistämiseen ja koulutukseen. Lisäksi tarvitaan tutkimuslaitosten poikkialaista innovaatiotoimintaa varsinkin digitalisaation edistämiseksi matkailun tuotekehityksessä, palvelutoiminnassa ja markkinoinnissa.

Tällä ohjelmakaudella käyttöön otettu hanketukihakemusten valintamenettely yhtenäisten valtakunnallisten valintakriteerien avulla on saatu toimimaan kitkattomasti Kainuussa. Ohjelmakauden alun hakemustulva on selvästi vakiintunut ja tasoittunut; viime valintajaksolla ei myöntövaltuuden riittävyys ole ollut hankkeiden valintaa rajoittava tekijä.

ELY-keskus otti vuonna 2017 käyttöön kehittämishankkeiden valintaan minipisterajan 1,40 pistettä yhtenäisillä valtakunnallisilla valintakriteereillä, mikä on käytössä myös vuonna 2018. ELY-keskus on vastaanottanut kaikkiaan 55 hanketukihakemusta, joista valittiin rahoitukseen 38 hanketta 17 hankkeen jäädessä valinnan ulkopuolelle. Valitsematta jääneille hankkeille tehdyistä 13 kielteisestä päätöksestä ei ole tehty yhtään oikaisuvaatimusta. Loput hakemuksista on peruttu hakijan toimesta.

Tomenpidesuosituksia

Kainuun maaseutusuunnitelma-asiakirja tarjoaa edelleen hyvän pohjan kehittämistoiminnan organisointiin ja toteutukseen. Kehittämistoimintaa voidaan jatkaa teemaperusteisesti toteutuksessa olevien nykymuotoisten kahden teeman osalta.

Luontomatkailuteeman koordinoitun kokonaiskehittämisen toteutusedellytykset tulee selvittää pikaisesti, ja jos tarve vaatii, tulee vaihtoehtoisia etenemismalleja matkailun kehittämiseen selvittää. Kyläteeman toteutuksen työnjako ELY-keskuksen ja LEADER-ryhmien kesken on osoittautunut toimivaksi ja kehittämistoiminnan toteutusta voidaan jatkaa edelleen sovitulla työjaolla.

Prioriteettikohtaisesti huomiota on kiinnitettävä prioriteetin 5 toteutukseen. Maakunnallisen biotalousstrategiaan liittyviä energiatehokkuuteen, uusiutuvien energialähteiden käytön kehittämiseen ja materiaalien kierrättämiseen liittyvää kehittämistoimia tulee aktivoida ja edistää alan yritystoimintaa. Myös kylien ja paikallisyhteisöjen roolia alan toimijoina tulisi edistää. Samoin prioriteetin 6 osalta suunnitelman toteutustoimia tulee tehostaa yritystoiminnan edistämisen osalta.

Myöntövaltuuden käyttötavoite yritystukiin on vielä saavutettavissa tämän ohjelmakauden aikana, mutta se vaatii erityishuomiota yritysten aktivointitoimiin ja yritysten perustamista ja kasvua tukevaan kehittämishanketoimiin. Muiden prioriteettien osalta alueellisen suunnitelman toteuttaminen voi edetä tähän mennessä muotoutuneilla kehitysurilla.

Maaseutusuunnitelma-asiakirjassa todetaan toimivien tietoliikenneyhteyksien kehittämistarve maakunnassa maaseutuyritysten toiminta- ja kehitysedellytyksien turvaamiseksi. Hanketuella ja kansallisen laajakaistastrategian mukaisilla kehittämishankkeilla on toteutettu laaja-alaisia kyläalue- ja kuntakohtaisia verkkohankkeita Kainuussa. Kainuun kunnista Paltamossa ja Kajaanissa maaseudun laajakaistaverkkohankkeet eivät ole edenneet toivotulla tavalla. Asian edistämiseksi tulee järjestää maaseuturahaston kyläverkkohankkeiden teemahaku.

Hankkeiden toteutuksen edetessä tällä ohjelmakaudella hankkeiden tuloksia seurataan tehostetusti ja verrataan toteutumaa maa- ja metsätalousministeriön Manner-Suomen maaseutuohjelman kokonaistavoitteista johtamiin Kainuun alueellisiin tavoitteisiin vuosittain tulosneuvottelujen yhteydessä. Kainuun alueellinen maaseudun kehittämissuunnitelma 2014–2020-asiakirjan liitteen 1. tavoitteet on laadittu ohjelman suunnitteluvaiheessa, jolloin valtakunnalliset tavoitteet eivät olleet suunnitelman laadinnassa käytössä. Myös suunnitelman taulukkoon 7. arvioidut rahoituksen käyttöarvot ohjelman toimenpiteittäin on laadittu niin aikaisessa vaiheessa, ettei tuolloin ollut kokonaisvaltaista tietoa ohjelman toimenpiteitten sisällöstä ja toimeenpanoa ohjaavasta lainsäädännöstä. Rahoituksen toteutuman vertaaminen taulukkoon ei ole kaiken kaikkiaan tarkoituksenmukaista.

NÄKYMIÄ | MAALISKUU | 2018

**VÄLIARVIO KAINUUN ALUEELLISEN MAASEUTUSSUUNNITELMAN
TOTEUTUKSESTA 2014–2017**

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

2018 | Maaseutu ja energia -yksikkö | Juha Määttä

Taitto:SK | Kansikuva: Sari Kajava, Luke |

Takisivun kuva: julkaisusta Sotkamo - Kainuun etelä / Kari Tervo

www.doria.fi/ely-keskus.fi | www.ely-keskus.fi

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin